

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

STRUČNÝ EXKURZ

1. NARUŠENÍ SOUTĚŽE ORGÁNY VEŘEJNÉ SPRÁVY

2. KARTELOVÉ DOHODY TYPU BID RIGGING

*Nikola Ledvinková
Benešov, 22. 4. 2022*

OBSAH

- § 19a SOUTĚŽNÍHO ZÁKONA – ORGÁNY VEŘEJNÉ SPRÁVY NARUŠUJÍCÍ SOUTĚŽ
- FENOMÉN BID RIGGINGU
- ROLE VEŘEJNÝCH ZADAVATELŮ

Poslání Úřadu

- **Primární poslání:** ochrana hospodářské soutěže představující klíčový prvek moderní tržní ekonomiky
- **Primární cíl:** jednání soutěžitelů narušujících hospodářskou soutěž zakázanými dohodami, zneužíváním dominantního postavení, případně uskutečňováním neohlášených spojení soutěžitelů
- Narušit hospodářskou soutěž lze i ze strany **státu protisoutěžním výkonem veřejné moci → 1. správní řízení v roce 2015**

- **Porušení § 19a odst. 1 ZOHS (kumulativní naplnění podmínek):**
 - jednání se dopustil **OVS** definovaný ZOHS (§1/1/d)
 - jde o **vrchnostenské jednání** OVS, tedy o případy, kdy je uplatňována veřejná moc (výjimka činností dle §19a/2)
 - pro jednání **neexistují ospravedlnitelné důvody**
 - toto jednání **narušuje** (alespoň potenciálně) **hospodářskou soutěž**

- Lze **připustit** určitou **míru** narušení hospodářské soutěže, které je nezbytné k dosažení **legitimního cíle**
 - existenci legitimního cíle nelze zaměňovat s ospravedlnitelnými důvody
 - samotná existence legitimního cíle nepředstavuje ospravedlnitelný důvod pro narušení hospodářské soutěže

CHECKLIST

1. Může navrhovaný postup negativně narušit hospodářskou soutěž v některé oblasti? Dojde v jeho důsledku k vytváření nerovných podmínek soutěžit, zvýhodní některé subjekty před jinými, případně zcela vyloučí hospodářskou soutěž?

2. Je navrhovaný postup kryt zákonným zmocněním, vykonáván zákonnými prostředky a nedochází k excessu z těchto oprávnění?

3. Jestliže by mohlo dojít k narušení hospodářské soutěže, děje se tak v nějakém jiném veřejném zájmu?

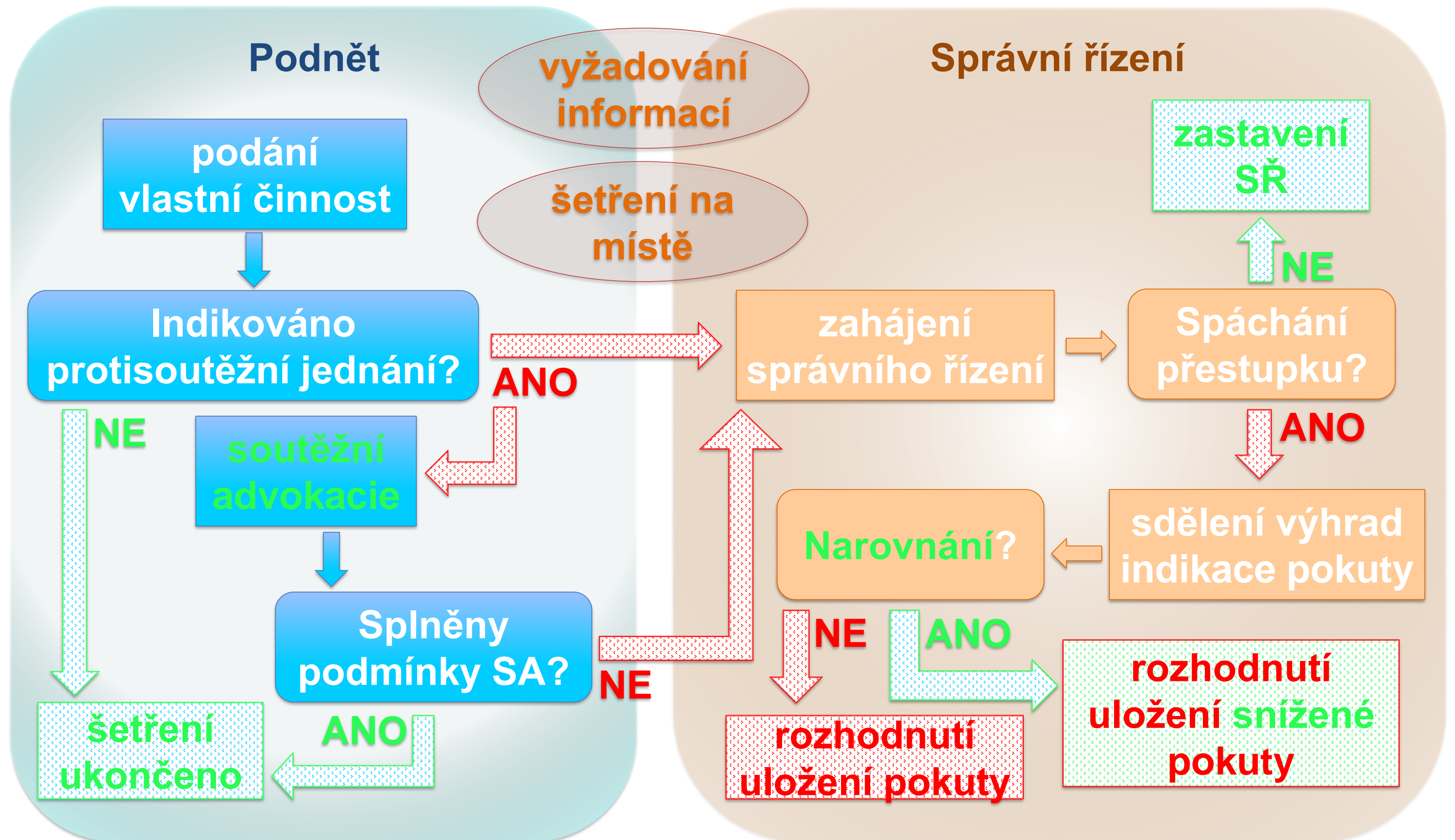
4. Pokud ano, je navrhované opatření jediným možným řešením ochrany tohoto veřejného zájmu?

5. Přistupuji ke všem dotčeným soutěžitelům, případně i spotřebitelům, objektivně, předvídatelně, rovně a transparentně?

6. Jestliže omezím či zvýhodním konkrétní soutěžitele, došlo k tomu z objektivních, předvídatelných důvodů? Byli účastníci soutěže případně včas informováni o citelné změně soutěžních podmínek?

7. Konzultoval jsem v případě nejistoty o svém postupu ÚOHS?

Vyšetřovací pravomoci Úřadu a postup ve věcech dohledu nad OVS

CO orgánům veřejné správy HROZÍ?

- **Maximální** výše pokuty za narušení hospodářské soutěže OVS v rozporu s § 19a/1 ZOHS je stanovena **do 10 milionů Kč**
- Při výměře výše pokut zvažována celá řada kritérií, např.:
 - legitimnost sledovaného cíle
 - rozsah dotčeného území
 - jednání OVS v řízení před Úřadem
 - snaha OVS odstranit škodlivé následky přestupku
- **možnost narovnání**
- **Vymáhání škody po OVS**
 - škodné nároky podle OZ (§ 2894 a násl.)
 - soutěžitelé, co byli bez ospravedlnitelných důvodů znevýhodněni

Případy řešené Úřadem

- Zpočátku ponechán značný časový prostor, aby OVS své aktivity přizpůsobily právní úpravě dané ZOHS
- Upřednostnění alternativního řešení soutěžních problémů

Podněty

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celkem	287	454	207	183	133	175	181
P (§19a)	54	49	23	19	10	18	20
P (§19a – hazardy)	29	28	6	6	3	7	4

Správní řízení na I. stupni (§19a ZOHS)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zahájená	1	2	2	7	3	0	1
Ukončená	0	1	2	2	3	5	1
Pokuty v tis. Kč	--	275	1 233	400	1 552	2 875	280

- Řada správních rozhodnutí ve věci **regulace hazardních her**
 - obecně závazné vyhlášky umožňovaly provozování hazardních her jen na určitých místech v obci, aniž by stanovily objektivní, nediskriminační a předem známá kritéria pro jejich výběr
- **Specifický případy:**
 - **Brno** v rozporu s vlastními pravidly neumožnilo provoz jednomu ze soutěžitelů, neboť neprovedlo novelizaci OZV, přestože soutěžitel splnil podmínky
 - **Ostrava** neaplikovala jednotná pravidla na celém svém území a racionálně nezdůvodnila odlišný režim jen v některých městských obvodech

- Jediný případ odlišný od regulace hazardů: **regulace parkování**
- V zónách placeného stání na území **HMP** mohla bezplatně parkovat pouze vozidla s hybridním pohonem s výkonem spalovacího motoru do 135 kW
 - **zvýhodnění** prodejců hybridních vozidel a podnikatelů využívajících hybridní vozidla, pokud byl spalovací výkon motoru do 135 kW
 - podmínka omezující výkon spalovacího motoru nebyla zvolena na základě objektivních a nediskriminačních kritérií a **nebyla proporcionální** vzhledem ke stanovenému **cíli regulace**, kterým bylo omezení negativního vlivu emisí z dopravy na kvalitu ovzduší

Závěr

- Transparentní a předvídatelný výkon OVS, stejný výsledek za srovnatelných podmínek
- Tři dovětky:
 - nový **Informační list**
 - **novela ZOHS**: závazkové rozhodnutí
 - **cíl Úřadu**: dosahování rychlé nápravy případných narušení soutěžního prostředí než drakonické sankce

I. FENOMÉN BID RIGGINGU

- jedna z nejzávažnějších protisoutěžních praktik (tzv. tvrdý kartel)
- zákaz dle § 3 odst. 1 ZOHS

Bid rigging = tajná dohoda mezi uchazeči o veřejnou zakázku

Cílem dohody

- umožnit předem určenému uchazeči získat veřejnou zakázku (ovlivnit výsledek ZŘ)
- zároveň vytvořit dojem soutěže v ZŘ

Myslet na to, že

- existence soutěžního tlaku mezi dodavateli je jeden z předpokladů funkčního veřejného zadávání (poměr kvalita/cena)
- bid rigging znehodnocuje přínosy transparentního a soutěžního ZŘ, zvyšuje náklady na VZ až o 60 %
→ NIŽŠÍ KVALITA ZA VYŠŠÍ CENU

... proto je zapotřebí

- zamezit uzavírání bid riggingu - PREVENCE
- odhalit bid rigging již ve fázi probíhajícího ZŘ, tj. před vznikem škody – DETEKCE

...asi takto

JAK JE V PRAXI BID RIGGING REALIZOVÁN?

- ORGANIZOVANÉ JEDNÁNÍ
- ČASTO SPOJENO S DALŠÍMI PROTIZÁKONNÝMI PRAKTIKAMI, ZEJMÉNA S KORUPCÍ
- DLOUHODOBOST X JEDNORÁZOVÁ AKCE
- POSTAČÍ VZÁJEMNÁ SHODA, NEMUSÍ BÝT PÍSEMNÁ DOHODA
- TYPICKÉ PROSTŘEDÍ – SPECIFIKA TRHU, ŠPATNÝ POSTUP ZADAVATELE, CHARAKTER POPTÁVANÉHO ZBOŽÍ/SLUŽBY

FORMY

1. KRYCÍ NABÍDKY, ODSUPOVÁNÍ
2. UTLUMENÍ NABÍDEK
3. KOMPENZAČNÍ SYSTÉMY (ROTACE, SUBDODÁVKY....)
4. ROZDĚLENÍ TRHU (ÚZEMÍ, ZÁKAZNÍCI)

BID RIGGING - RIZIKA A SANKCE

V rovině:

- Trestněprávní (§ 248/2; § 256,-7 TZ)
 - často spojeno s odhalováním korupce ve veřejných zakázkách
 - např. případ Kladruby, Rath
- Administrativněprávní (ZOHS)
 - peněžitá sankce (min. 0,5 % z obrátu)
 - zákaz účasti v zakázkách
 - leniency a narovnání
- Občanskoprávní (z. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti soutěže)
 - viz dál

BID RIGGING – VYBRANÉ PŘÍPADY ÚOHS

- IT MĚSTO PŘEROV (PŘÍPRAVA ZADÁVACÍ DOKUMENTACE)
- PŘEPRAVNÍ SLUŽBY (ZÁKAZ PLNĚNÍ VZ)

**ZA POSLEDNÍCH 10 LET CCA 0,5 MLD. PRAVOMOCNĚ ULOŽENÝCH
POKUT, PRVNÍ ZÁKAZ PLNĚNÍ VZ 2021 - REJSTŘÍK VEDE ÚŘAD**

II. ROLE ZADAVATELŮ V BOJI PROTI BID RIGGINGU

PREVENCE

DETEKCE

VYMÁHÁNÍ ŠKOD

DŮLEŽITÉ VĚDĚT, JAK JIM PŘEDCHÁZET, JAK JE POZNAT A CO DĚLAT

ZADAVATEL – pán nad zadávacím řízením

1. PREVENCE

→ nastavení ZŘ, uveřejňovací povinnosti

- usilovat o max. počet uchazečů, včetně zahraničních (neomezovat regionálně, obratem, referencemi; malé podniky)
- maximální informovanost o trhu, zboží, soutěžitelích, podobných VŘ
- vyhýbat se předvídatelnosti v ZŘ, pravidelně měnit poptávku
- vybrat vhodný typ zadávacího postupu (preferovat otevřené řízení) a vhodná kritéria hodnocení výsledků soutěže
- požadovat, aby uchazeč předem definoval poddodavatele
- požadovat předložení čestných prohlášení o samostatném vypracování nabídky obsahující popis možných sankcí a důsledků bid riggingu
- transparentnost ZŘ

2. DETEKCE

nutná znalost indikátorů bid riggingu (školení z-ců zadavatele)

DŮLEŽITÝ NÁSTROJ ZADAVATELE DLE ZZVZ

možnost vyloučení účastníka ze ZŘ v případě důvodného podezření na bid rigging dle 48 odst. 6 ZZVZ

Kdy je vhodné přistoupit k vyloučení z výše uvedeného důvodu?

-> **Sdělení EK 2021/C 91/01 včetně přílohy** – návod jak v praxi uplatnit tento důvod vyloučení, výklad neurčitých pojmů

3. VYMÁHÁNÍ ŠKOD

možnost žalovat na náhradu škody dle z. o náhradě škody v oblasti soutěže

Podezření zadavatele na bid rigging – co dělat?

- **nikdy nekonzultovat své podezření** s uchazeči, ani s běžnými zaměstnanci zadavatele, kteří mohou být s uchazeči v užším styku, a toto podezření **nezveřejňovat**
- zajistit **maximum důkazů**, které možné podvodné jednání dokládají (nabídkové dokumenty, korespondence, obálky...) a vést o komunikaci s podezřelými uchazeči detailní záznamy
- **co nejdříve kontaktovat ÚOHS**, který je v případě potřeby schopen zajistit anonymitu
- po konzultaci s ÚOHS zvážit, zda je vhodné ve VŘ pokračovat

TYPY DŮKAZŮ BID RIGGING

Přímé důkazy

- Přímá komunikace – komplexní dohoda
- Přímá komunikace – konkrétní zakázky

Nepřímé důkazy

- neodůvodnitelné podobnosti **při podávání nabídek**: čas a způsob doručení nabídek (obálky, známky, odesílací zařízení)
- neodůvodnitelné podobnosti **přímo v nabídkách**: ceny, grafická úprava, chyby v textu, textace a řazení dokumentů, loga jiného uchazeče, rukopis
- indexace nabídek a ceny blíží se/převyšující maximální hodnotu VZ
- věnovat větší pozornost subdodávkám nebo společným nabídkám

Přímá komunikace – komplexní dohoda

(14.9.2010) [redacted]

Page 1

C 1/1

Od: [redacted]
Komu: [redacted]
Datum: 7.4.2010 11:08
Věc: [redacted]

Ahoj.

Se [redacted] máme mír (možná dočasný). Prosím dokončete rozdělané zákazníky a do nových nabídku nedávejte. Pokud se dovíte, že to [redacted] porušila, tak mě dejte vědět. Děkuji za pochopení.

Zdeněk

Přímá komunikace – konkrétní zakázky

AG

1134

102

Od:
Odesláno: 8. dubna 2014 9:15
Komu:
Předmět: rozpočet
Přílohy: Scan celé nabídky_Teplice.PDF

Dobrý den pane

v příloze Vám posílám naskenovanou celou naši nabídku. Prosím, mrkněte na to, jestli to tak může být.
Pokud ano, tak to dnes dopoledne odešlu poštou.

Děkuji

Dne 7.4.2014 16:24,

napsal(a):

Materiály ÚOHS týkající se prevence a detekce BID RIGGINGU

- <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/osveta-a-transparentnost-verejnych-zadavatelu/zakazane-dohody-bid-rigging.html>

Materiály OECD týkající se prevence a detekce BID RIGGINGU

- <https://www.oecd.org/competition/cartels/fightingbidrigginginpublicprocurement.htm>

GUIDELINES FOR FIGHTING BID RIGGING IN PUBLIC PROCUREMENT

Helping governments to obtain best value for money

COMPETITION – THE KEY TO PRODUCTIVITY AND GROWTH

DESIGNING TENDERS TO REDUCE BID RIGGING

Helping governments to obtain best value for money

COMPETITION – THE KEY TO PRODUCTIVITY AND GROWTH

DETECTING BID RIGGING IN PUBLIC PROCUREMENT

Helping governments to obtain best value for money

COMPETITION – THE KEY TO PRODUCTIVITY AND GROWTH

Máte-li důkazy, indicie či pouhé podezření, že výběrové řízení bylo ovlivněno nedovolenou dohodou mezi uchazeči o veřejnou zakázku, neváhejte a obraťte se na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže:

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

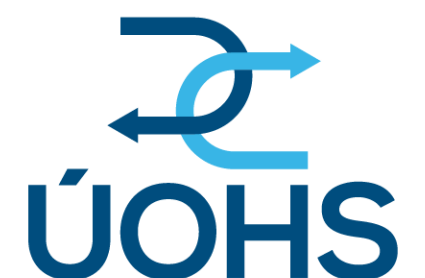
třída Kpt. Jaroše 7, 604 55 Brno

E-mail:

igor.pospisil@uohs.cz

petra.kostalova@uohs.cz

V případě potřeby vám bude zaručena anonymita.

DĚKUJI ZA POZORNOST